

Оповідь про Змія Горинича

Наталя Околітенко

Сід прокидався. Спостерігаючи, як посмикуються на його обличчі потемнілі лусочки, Арно подумав: то байка, що в стані анабіозу жива істота не старіє, вони принаймні добряче підтопталися, доки дісталися цієї планети. Вкотре спробував прикинути, чи стачить їхнього віку на зворотний шлях, — у принципі мало б стачити, однак якщо й надалі отак бездіяльно сидіти перед екраном, не рахуючи земних років... Вони й досі не знають, як співвідноситься об'єктивний час з тим лічильником, що його природа заклала в кожную тутешню істоту, а коли нарешті й виведуть якусь формулу, то висновки з неї доведеться довго узгоджувати з власними можливостями: тутешні мешканці — одне, вони ж — то зовсім інше. "Ми таки зовсім на них не схожі, й через те кожен крок доводиться визначати методом проб і помилок, а в тому криється велика небезпека".

Сід прокидався. Він зітхнув (подібний рух роблять і земляни, тільки ж у них за тим — зовсім інший фізіологічний процес), почухав щоку об плече (треба звикати саме так називати тілесні аналоги!), і його сіруваті повіки повільно полізли вгору, відкриваючи блідо-лілові очі. "Колись він мені здавався дуже гарним, — подумав Арно. — Сід справді перестав бути таким; чи то в мене змінилися естетичні критерії від того, що я занадто надивився на тладеньколицих землян? Цікаво, а ми ж якими їм здамося, коли нарешті зважимося постати перед ними? І якими повернемося до себе, виконавши програму? Ото біда!"

Сід прокинувся. Він зробив кілька плавних рухів, і його обличчя засвітилося: умів скоро повертати собі робочу форму. .

— Ну, що нового побачив? — спитав він.

— Нічого, — відповів Арно, дивуючись легкому роздратуванню, яке чомусь пойняло його. — Те ж, що й було. Одна ця сама...

— Жінка, — лагідно підказав Сід. — ...Вийшла із тими самими...

— Відрами по воду, — завершив командир. — Виспаний, він явно перебував у доброму гуморі, а тому не вимагав категорично, щоб Арно і говорив, і мислив мовою, яку вони старанно опановували, насилу розшифрувавши її код.

Авжеж, розшифрували, але що з того, коли за кожним поняттям відкривається прірва незбагненого — чуже життя. От хоча б з цими відрами...

Сід сказав, що він чудово розуміє, чому жінки так часто ходять з ними по воду: земляни існують у цій рідині, хоча на перший погляд ніби й оточені повітрям, — у воді перебігають усі їхні фізіологічні процеси. Збагнувши це, починаєш розуміти, що жінки не часто, а навпаки, надто рідко ходять з відрами по воду — у тому й полягає найбільше диво життя такого типу.

Арно у цьому не те що дива — елементарної логіки не вбачав. Коли вже вони такі вдалися, то нащо було вибиратися на те, що називається повітрям? Краще б сиділи собі

під кригою і снігом у тих своїх... ага, водоймах. Температура там, до речі, значно комфортніша, ніж на поверхні. І мешкають у тих водоймах істоти куди привабливіші, аніж ті, що називають себе людьми, принаймні не метушаться марно. Як їх, між іншим?.. Довгі такі, вузькі, з короткими кінцівками... На дні дримають.

— Риби, — підказав Сід. — Арно, ти став забудькуватий, що з тобою?

— Неввічливо отак читати чужі думки, — розсердився Арно. — Я, може, згадую щось інтимне.

— То й згадуй свій інтим — я відключуся.

Вони трохи подивилися на екран: селище на ньому поставало в усіх деталях. На передньому плані було велике дворище, й над дерев'яним житлом клубочився стовп диму.

"Це те, на що ми перетворимось, якщо необачно вийдемо зі сховку. Сумно! — подумав Сід, — Варто було долати час і простір, щоб виявитися безпорадними перед такою природною перешкодою: сполука сіліцію з воднем, силан, який ми видихаємо, займається в цій атмосфері. Ну, хто б подумав, що вона має аж таку окислювальну силу! Коли ми вибиралися сюди, ніби ж усе було інакше. От і вір після цього теоретичним розрахункам! А сидючи на місці, як нам збагнути духовний світ землян? Чого, наприклад, учора плакала та жінка із довгою окрасою на голові... Ага, це коси. А коли має коси, то це, виходить, не жінка, а дівчина... Яка різниця між першим і другим поняттям? Арно намарно дратується: важко виконувати програму, якщо ти відокремлений від господарів планети вогненною стіною, й це тоді, коли температура зовні така, що твердне рідина. І на такій некомфортабельній планеті життя розвинулось до розуму? Ну хто б те передбачив..."

— Може, політаємо? — запропонував Сід.

— Щоб знов їх налякати?

— Нічого. Ще рано, й земляни сидять по своїх домівках, а нас це розважить. Та й модуль не зайве випробувать.

У мерехтливій каламуті вони повільно набирали висоту, й здавалося, що блукали поміж прозорих стеблинок диму, які піднімалися від кожшї оселі; враз визирнуло сонце, плеснувши в порожній простір усіма відтінками рожевих барв, що озвалися солодкою музикою в душах зореоплавців. Сід подумав, що справи їхні не такі вже й кепські: чуття прекрасного, одна з неодмінних ознак виєокорозвиненого інтелекту, — ось що допоможе їм порозумітися з землянами.

— То ще питання, чи вони наділені тим чуттям, — буркнув Арно, й Сід докірливо глянув на нього.

— Тепер ти дозволяєш собі читати чужі думки.

— Вибач.

Сід повернув вимикач бічного огляду, й вони побачили свій модуль: повільно ворущачи перетинчастими крильми, він граційно вигинав довгий сріблястий тулуб; з сопла виривалися клуби вогню: згоряв силан, основна складова відпрацьованого газу.

— Все ж таки головний конструктор дотепно вигадав наслідувати істот, які

населяють цю планету. І зовнішнім виглядом, і атомним складом.

— А що це дало? Маємо дуже незграбну конструкцію — і тільки. То ще питання, чи вона надійна, — низав плечима.Арно.

— Ти б, може, вигадав щось краще? Тільки органіка на вуглецевій основі й здатна витримати умови цієї планети, все інше давно б розпалося. Звичайно, вона м'яка — треба уникати грубих механічних пошкоджень... Та, я гадаю, до цього діло не дійде. Ні, думка замаскуватися під природних істот, яких місцеві жителі жахатися не можуть, сама по собі дуже цінна. Помилка у розрахунках поступу еволюції... але хто б передбачив, що він такий стрімкий.

— Авжеж, істоти, яких наслідував наш головний конструктор, вимерли мільйоноліття тому чи, може, й більше...

— Але ж у тебе й характер! Та звідки знати, що ті істоти можуть повимирати, коли для того не було передумов? Ех, які ми ще темні! — скрушно похитав головою Сід.

— Тут взагалі немає ніяких передумов. Насамперед для життя.

— Краще кінчай бурчати.

— Не буду, командире. Я тільки зверну увагу на одну деталь. Вона напевне засвідчує, що обриси нашого апарата не можуть нагнати жаху на місцевих жителів, — зіронізував Арно.

Сід глянув на екран. Жінка кинула відра з водою й те, на чому вона їх тримала, — це слово вони й досі не могли вичленити, хоч як намагалися, — й чимдуж тікала до свого сховку, що називався хатою. Вода стікала в сніг, виблискуючи під холодним сонцем.

— На жаль, вони занадто емоційні, — зітхнув Сід. — Доведеться і нам подбати про вигострення власних почуттів, інакше ми їх не зрозуміємо. Завтра почнімо тренуватися.

— Тоді прошу не скаржитись на мій характер, — мовив Арно. — І не карати, коли я після тренувань ввійду в належну форму.

Сід таки ж старів, і в цьому Арно переконався, роздивляючись його обличчя другого дня, точніше — того, що вони звикли називати днем. Він міцно спав, хоч звук, який долинав ззовні, вловлений і підсилений апаратурою, міг і мертвого підняти: він обіцяв безмір нової інформації. Арно сумлінно перебрав усі можливі варіанти і, зупинившись на одному, підступився до командира.

— Сіде, вони вийшли з нами на контакт.

Повіки Сіда ледь зворухнулися:

— Я над цим уже думав, — сказав він.

— Так ти не спиш?

— Ні. Я дійшов висновку, що це не чоловік і не жінка, а те, що від них походить, — це дитина. Дуже маленька.

Розчарований, Арно спитав:

— Ну, а чому саме вона. Дитина що — контактніша?

— Мабуть, тут інше. Вони сприйняли нас за якусь зажерливу істоту й пропонують

нам харч. Пропонують жертву, — уточнив він, дібравши потрібне слово.

— Он як? І що ж ми вчинимо?

— Заберемо дитину.

— Але ж потім вони подумають, що ми ту жертву прийняли, тобто дитину з'їли. Що ж з того вийде?

— Нічого доброго. Але ще гірше, коли те бідолашне дитинча загине від переохолодження. Арно, ми більше не маємо права розраховувати вплив наслідків цього вчинку на нашу долю, то — непростимий егоїзм. Я обережно наближуся до малюка, а ти його візьмеш: так, як належить за всіма вимогами техніки безпеки. Тільки не здумай запроваджувати якісь новації! Не здумай порушити мій наказ, Арно!

Сід пустив модуль на мінімальний крок, стежачи за маленьким тільцем на екрані. Щось таке було у тому, як воно лежало, в судомно стиснутих рученятах, що в старого зоряного мандрівника від сліз закололо в очах. Невже земляни такі жорстокі? Який жах... Чи вдасться їм виконати свою місію, й скільки душевних травм доведеться гоїти після повернення додому? А може, то відчай штовхнув землян на такий вчинок? Усе одно погано. Як з ними порозумітися, коли вони такі лякливі й жорстокі? "Ніяких висновків, — зупинив себе Сід, — Спочатку треба до всього придивитися".

Арно благополучно повернувся, тримаючи в руках дитяче тільце без будь-яких ознак життя.

— Ти правду мовив: ще б трохи ми посперечалися... Тільки звідки ти взяв, що цю істоту вони віддали нам на жертву? Може, вона сама прибилася? Проте в даному разі це не має значення... Ось зараз ми доручимо цього маленького землянина нашим автоматичним лікарям, вони ж усе приведуть до норми. Як ти гадаєш, Сіде, стачить у них програми?

— Програма добре скорельована, але... слід зайвий раз проконтролювати. Насамперед забезпечимо температуру, оптимальну для живої системи такого типу, і потім — зніми, Арно, цей обладунок, він одягом називається — пам'ятаєш? Здається, наше життя набуває нового змісту...

Дитина кліпнула очками, й Сід обережно потримав над її обличчям лускату долоню.

Ось він — довершений зразок високоорганізованого життя на водно-вуглецевій основі: м'якість, пластичність, ніжність. Як легко пошкодити цей білий покрив — шкіру, зате й як легко відновлює він себе. У них не так. Вони стійкі, надійно захищені від прикрих несподіванок, та кожна рана — це загибель. Що краще?

— Температура тіла зовні? — спитав Сід.

— У межах тутешньої норми.

— А всередині?

— Точнісінько така ж. У них немає різкого температурного перепаду, як у нас. Вони однакові — що зверху, що зсередини.

"Вони однакові, приємно-прохолодні, а в нас за нашим надійним покривом бурхає шалене, з погляду земних умов, полум'я. Однак і земляни згорають у полум'ї часу,

лише відбувається це сповільнено, через систему процесів розпаду й відродження. Розпад і відродження, повсякчас розпад і відродження... — міркував Сід. — А в нас — розпад потенціалу, даного з появою на світ. Наше життя вимірюється тільки тривалістю відпущеного строку, а в них, мабуть, найголовніше — якість. Наш вік, звичайно, довший, але хтозна, кому з нас більше даровано. І потім, вони такі різноманітні... жоден з них не схожий на іншого... Вони — пластичний матеріал у руках еволюції, і в тому криється їхня велика сила: виживуть і тоді, коли умови на їхній планеті різко зміняться. Ми ж змушені докладати всіх зусиль, аби втримати навколо себе рівновагу, бо її порушення означає тотальну смерть. Ми всі однакові, і часовому поступові важко дібрати серед нас достойних далекого майбутнього. Це — наш трагічний фатум..."

— Арно, — лагідно озвався Сід. — Немає ціни тому, що несе в собі ця дитина. У ній — таємниця оновлення, велика істина, якої чекає наша цивілізація.

Сідові очі тихо променіли, й навіть лусочки на його обличчі набули колишнього ясно-рожевого забарвлення, він мовби скинув з себе тютюру літ, яка навалилася на них за час мандрівки. "Біологічні чинники — не єдине, що визначає людський вік, — подумав Арно. — Старієш від життєвого одноманіття, а молодшаєш, коли тебе захоплює цікава інформація. Тоді фізіологічні процеси змінюють свій напрямок — не виключено й таке, що ми повернемося звідси юними. Сідів оптимізм має якісь підстави".

Вголос Арно сказав:

— Друже мій, а ти подумав про те, як почуватиметься дитина, коли, прокинувшись, побачить над собою дві такі мармизи? Адже ми для неї — жахні потвори, із тих, що змушують гукати матір серед ночі...

— Жахні, — легко згодився Сід. — А тому нехай вона й надалі спить. Нехай дивиться свої видіння, ми ж їх будемо прочитувати, забезпечуючи цей маленький організм енергією в тому стані, який йому потрібний. Це нескладно, а здобутої в такий спосіб інформації нам вистачить надовго. Аби лиш до настання нових подій вчасно її опрацювати.

Опрацьовувати було що. Сидячи перед екраном, куди трансформувалися дитячі видива, астронавти жадібно вбирали їх емоційний зміст, і перед ними розкривалися такі аспекти пізнання, які й близько не могли забезпечити найдосконаліші їхні аналізатори, що добирали з навколишнього світу все, придатне для осмислення. Чого була варта тиха пісенька — лагідна, монотонна, вона чи не найбільше інтригувала Арно й Сіда і зовсім привела у захват, коли вони розшифрували її слова:

Пішла киця по водицю

Та й упала у криницю.

Пішов котик помагати —

З води кицю витягати.

Подай, кицю, лапку...

Незабаром друзі підхоплювали її на два голоси, і в Сіда від зворушення тріпотіли всі

лусочки на дивно змолоділому обличчі.

— Арно, Арно, на яку ж прекрасну планету ми потрапили, — казав Сід. — То нічого, що її мешканці ще не досягли стелі свого інтелектуального розвитку, зате ж вони знають, що таке любов, і ризик в ім'я її, і самозречення, — і все це загострене їхнім емоційним потенціалом, незрівнянно потужнішим, аніж у нас. Протягом усього життя ми старанно тренуємо свої почуття, їм же таке багатство дароване від народження. Скільки цікавого нам відкрилось, Арно!

— Все одно це вкрай примітивні істоти, — остуджував його запал напарник. — У них нікчемні транспортні засоби, вони не вміють видобувати енергію з навколишнього простору й живляться тим, що готують у своїх незграбних печах, кидаючи туди вкрай дороге паливо, яке називається дровами. Тих дров вони переводять у неймовірній кількості, й це тоді, коли в кожній трісочці стільки енергії, що стачить вдсятеро підвищити температуру цієї жахливої планети, що називається Зимою. Треба лише розщепити атоми.

— Планета називається Землею, — виправив його Сід. — Ти, Арно, ще дуже молодий, тому й піддаєшся технократичним настроям, які завдали нам стільки шкоди. Прогресивніші суспільні кола вже збагнули, що рівень мислячої істоти вимірюється не енергетичними здобутками й не кількістю матеріальних цінностей. Це хибний метод, який призводить до великих бід. На нашій планеті немає нічого рівнозначного любові, якою перейняте це дитинча, ніжності, яку воно в нас пробуджує.

— І звідки в тебе стільки емоцій?

— Тільки в емоціях наш рятунок. О, Арно, земляни ще не зробили фатального вибору між етичними та технократичними цінностями, їхнє майбутнє нічим не обмежене... Уявляєш?! Як чудово, що ми сюди дісталися! Навіть того, що подарує нам ця дитина, достатньо, аби істотно вплинути на суспільну думку нашої планети, а скільки іще знахідок чекає нас!

— Головне, аби не забагато... Сіде, а вони знову виходять з нами на контакт. І це вже не дитина.

Сід рвучко повернувся до оглядового екрана, й побачив дівчину — випростану, з гордо зведеною головою, з викликом у великих блакитних очах. Її довгі коси були розпущені поверх білосніжного вбрання; там, де кінчався його цяткований червоним і чорним край, були — о жах! — нічим не захищені кінцівки. Сніг, ця пухка, насичена повітрям холодна маса, танув навколо них.

— Арно, Арно, — захвилювався Сід. — Її також треба забрати у наш сприятливий мікроклімат.

Однак Арно, впритул наблизившись до екрана, не квапився виконувати розпорядження.

— Як ти гадаєш, Сіде, вона гарна? Мені здається — так... Ця маса сонячного волосся... І потім, у гладенькій шкірі є своя принада.

— Арно, про які дрібниці ти базікаєш, коли нам необхідно прийняти рішення!

— А я прийняв і пропоную тобі його, бо, здається, краще за тебе розумію, чого

прагне ця дівчина. Вона кличе нас за собою. То як, підемо? А мороз, схоже, шкоди їй не завдасть.

— Правильно, Арно, ти молодець, я вже й сам дійшов такого висновку. Включаю повільний хід.

Дівчина зняла зі свого одягу довгий яскравий предмет і, розкрутивши його, накинула на виступ кабіни, що захищав антену. Вуста дівчини були міцно стиснуті, рухи спокійні: такий незворушності міг позаздрити будь-хто з їхньої планети.

Безшумно перебираючи шістьма ходовими виступами, модуль рушив слідом за дівчиною, й астронавти у захваті подивились один на одного.

— Чудово, — прошепотів Сід.

Нікчемний клаптик простору, пройдений за юною землянкою, міг важити для них більше, аніж подолане безмежжя, що розділяло далекі галактики. Це означало початок зближення між розумними породженнями різних світів, кінець ниточки, що допоможе розмотати клубок грандіозних відкриттів. Уже дечого й досягнуто, і яким же багатим, яким розмаїтим стало їхнє життя! Навіть коли Арно бурчить, а Сід з нічого впадає в розчуленість.

— їм треба сказати: "Ласкаво просимо!" — нагадав Сід.

— "Ласкаво просимо!" — це коли вони завітають до нас, а зараз доречніше: "Красенько дякуємо". Та головне — відрегулювати мегафон, щоб ненароком не поглушити їх. Ніжності більше, ніжності.

— Арно, а може, нам варто заспівати "котика"? Це має зворушити їх.

— Так, це ідея.

"Котика" вони заспівати не встигли, бо люди, що стояли осторонь, спостерігаючи за дівчиною, враз пороснули врозтіч. Матеріальне сполучення — хтозна, як уже там воно називалося — поміж землянкою та їхнім апаратом урвалося, дівчина впала й лишилася лежати на снігу в стані не кращому, аніж дитина. Нічого іншого не лишилося, як затягти її всередину корабля; Арно, вийшовши назовні в легкому скафандрі, цілих півсекунди не дихав.

Довгокоса дівчина у білому вбранні не принесла такого багатства емоцій, як дитина, принаймні так вважав Арно. Її сонні марення були дещо одноманітні: занадто вже часто в них поставав той самий чоловік з ясним волоссям і такими ж блакитними, як у дівчини, очима, з них проглядало щось таке, від чого Арно почав Іще гостріше критикувати землян.

— Таки ж на зовсім, на зовсім низькому рівні свого розвитку перебувають вони, — твердив астронавт. — А яка зарозумілість! Зовсім нездатні реально оцінювати себе. От хоч би й цей представник їхнього роду, чим він хизується? Ну, в нього справді міцні... — як вони там називаються? — м'язи, але чого вони варті порівняно з інтелектом? А інтелекту, як вони кажуть, кіт наплакав. От він іде до лісу рубати оті самі дрова цим примітивним знаряддям... ага, сокирою, і це тоді, коли йому належить винайти автоматичний пристрій, який низькочастотним ультразвуковим випромінюванням за мить повалить усі дерева в радіусі сорока їхніх верст. Оце б і справді мало якийсь глузд!

Тоді б принаймні в атмосферу перестав надходити цей клятий кисень — і ми б нарешті вибралися зі свого сховку.

Наспівуючи "котика", Сід поблажливо подивився на свого супутника, потім сказав:

— Арно, ти жартівник. Гадаєш, це може статися так скоро?

— Ну, може, й не так щоб дуже... за мільйон-другий, як на земні роки. Звичайно, для цього треба автоматичним пристроєм скосити всі дерева.

— Гадаєш, цього достатньо? А тобі не спада на думку, що ти не врахував якогось фактора?

— Та скільки їх тут, тих факторів і всі вони мають значення?

— Боюсь, що всі. Шкоду від одного неврахованого фактора ми вже пізнали: істоти, схему яких повторює наш літальний апарат, на землі вимерли, і тому нас бояться. Одне, що це само по собі погано, а друге — підвищується загроза прикрих несподіванок. Ми ось сидимо у цьому сховку... Змій Горинич, так його називають місцеві жителі, а в мене відчуття цілковитої захищеності все одно немає. Матеріал, з якого виготовлено наш апарат, звичайно, дуже стійкий у цій окислювальній атмосфері, але... як уникнути механічних впливів?

— Яких?

— З боку місцевих жителів, наприклад. Вони, звичайно, не агресивні, але налякані, а страх може спровокувати напад.

— На нас? Що вони можуть?

Арно зневажливо махнув рукою в бік ясноголового чоловіка, що часто являвся дівчині в сонних мареннях: зараз уже не з видив, а цілком реальний, він бовванів на великому екрані, тримаючи у піднятій руці якесь чергове примітивне знаряддя, що виблискувало на холодному сонячному промінні.

— Ось поглянь! Вона й не уявляє, якого примітива собі обрала за об'єкт захоплення. Чого він вартий зі своїми розвинутими м'язами?

Арно так і не збагнув, чого вартий його низькоінтелектуальний суперник. Не встигнув завважити й Сід. Тільки на мить він завагався у прийнятті жорстокого рішення, але й цього виявилось досить, аби опустилась: піднята рука чоловіка, чимось ударивши по кабіні їхнього літального апарата, покриття якого так вдало імітувало шкіру живих істот. Усе передбачив головний конструктор, створюючи матеріал з високою опірністю хімічним чинникам земної атмосфери, окрім одного— механічного пошкодження примітивним знаряддям, званим мечем — це слово Арно вичленив учора, а сьогодні збирався розшифрувати його значення.

...Клубисько вогню вихопилося з подряпини в обшивці корабля, і двоє посланців високоорганізованого життя на силіцієвій основі перетворилися на купу оплавленого піску, що на морозі скоро вичах.

Місцевий єпископ відправляв великий молебень на честь славної перемоги отрока Микити Кожум'яки над жахним змієм, що оселився в околицях міста, чудесного врятування заблудлого чада Іова та отроковиці Калини з чрева страхолюдного.

Хор підносив душі присутніх до небесних висот, і сльози святого зворушення текли

по обличчях жінок та чоловіків.

Та не такий був єпископ, щоб дати пастві в радості бездумній розійтися по домівках: вона могла струїти себелюбством свої очищені нещодавно пережитим стражданням душі. А тому, прокашлявшись та здвигнувши бровами, він розпочав казання.

Нагадавши про заповідь "не сотвори кумира", єпископ таврував непростимий гріх, що в нього впадають деякі християни, таємно чинячи по лісах відправи перед поганськими богами: за те і наслано покару в подібі вогнедишного змія, котрий, коли б не милість божа, спроможний був пожерти ціле місто. Єпископ шпетив майстрів, що різьблять поганських ідолів усупереч настановам святої церкви, та найбільше перепало непутящим дівкам. Ще сонце на весну не повернуло, а вони вже рахують дні до першого тепла, аби віддатися непотребним грищам та співанкам, плекають мрії про мерзотні дійства, що чиняться в русальні ночі. І це тоді, коли господь по милості своїй великій так зримо являє знаки великої благодаті, ще лежить на тих, хто свято шанує найдорожче — цноту!

Тут єпископ звів руки догори у тиші, що враз настала, і, довго так постоявши, нарешті мовив:

— Усі бачили, всі бачили.

Не встигла дівка Калина торкнутися крайкою своєю морди жахного звіра, як він пішов за нею, немов дворовий пес за господарем своїм; воістину кажу вам — не Кожум'яку належить шанувати як переможця богобридкої потвори, бо що він, грішна людина, вартий зі своїм успадкованим від діда-поганина мечем-кладенцем, а велику цнотливицю діву Калину, що самим своїм чистим подихом відібрала в кровожерної почвари бісівську силу. А тому речу вам, діти мої, що отроку Микиті Кожум'яці належить поставити велику свічку за диво, зняряддя якого сподобився бути, а дівка Калина нехай увічніть і примножить свій дар, у святому монастирі вознісшись до преподобної Євламπίї, вкривши себе немеркнучою славою. Во віки віків, амінь!

Не встиг хор підхопити останнє слово, як майбутня преподобна Євлампія з великої радості, звичайно, прилюдно обійняла й поцілувала отрока Кожум'яку.

Цим вона збулася немеркнучої слави, зате стала щасливою жоною й народила дев'ять кожум'яченків.